

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula V. Natura semper facit id, quod est optimum

urn:nbn:de:bsz:31-102400

Minorem probat, quòd propria vitia animæ sunt
injustitia, intemperantia, timiditas, inscitia, &c.
quæ animam deteriores quidem efficiunt; non
autem dissolvunt aut tollunt. Major videtur no-
ta ex terminis. Quod enim nos proprium alicujus
malum vocamus, id Plato vocat *αὐτὸ νόσημα*
ipsum malum: quemadmodum Aristoteli *I. Politic.
t. 66. αἱ ἐν αὐτῷ δέχεται* sunt, quas aliàs vocat pro-
prias. At quis non intelligit, hòc ipsò, quòd aliquid
rem corrumpit aut perimit, ipsum malum esse.

III. Verùm regeri posse videtur, ex pravitate
ciborum propria; & sic corpori nostro alienâ, quæ
eibi vel vetustate corrupti, vel putridi, vel quòvis
aliò pacto vitiosi dicuntur, corpus perire posse.

IV. Pro responsione ipsius Platonis verba ad-
ducemus: *Ex ipsa ciborum propria pravitate, quæ
vel vetustate corrupti, vel putridi, vel quòvis aliò
comparati dicuntur, corpus perire posse, non arbi-
tramur. Verùm si ciborum vitium corpori pro-
prium ipsius vitium intulerit, dicemus, per illud
corpus ab ejus vitio, morbo scilicet, perdi. Corpus
verò ipsum, cum aliud sit, ciborum, quorum alia
natura est, alterò defectu, nisi proprium defectum
induxerit, dissipari posse, nunquam existimabimus.*

REGULA V.

Natura semper facit id, quod est optimum.

*I. Η φύσις αἰετὸς τῶν ἐν ἐξουσίᾳ τῶν θεῶν
ait Aristoteles II. de cælo 34. & IV. de part. ani-
mal. c. X. Statuerat Anaxagoras, hominè prudenti-*

tissimè
quod ut
Philoso
instruct
enim m
non ma
ctius ei
bens dif
quæ fier
tur, non
pruden
reâ, qu
tanquã
fuisse.

part. an

II. L
tia. Pro
contin
se, quã
βάρυρ
melig e
possibil

III.
est opti
quod h
tura m

IX.
sum Re
ram fer
rendun

ti-

tissimum esse omnium animalium, propterea, quod unus omnium manus obtineat. Contra Philosophus noster hominē propterea manibus instructū esse docet, quod sit prudentissim⁹. Rem enim minorem majori prioriq; naturam addere; non majorem nobilioremque minori. Sicut rectius ei, qui tibiis scit, tibia datur, quā tibia habens discere iis jubetur. Cū igitur natura ex iis quæ fieri possunt, id faciat, quod est melius, sequitur, non ex eō, quod manibus homo præditus sit, prudentiam ipsi attribuendam, sed potius propterea, quod prudentiā plurimū pollet, manibus, tanquā re prudentiā inferiore, ipsum donandū fuisse. Disputantur hæc *cit. cap. X. Lib. IV. de part. animal.*

II. *Lib. IIX. Phys. t. 56.* similis occurrit sententia. Probat ibi Aristoteles, motum localem esse continuum, quod melius sit, continuum eum esse, quā contiguum. τὸ ἢ βέλλιον αἰεὶ τὸ πᾶσι βέλλιον ἐν τῇ φύσει ὑπάρχει. εἰ μὴ ὁμοιωτόν. *Quod melius est, semper arbitramur in natura esse, si sit possibile.*

III. Dicis: Si natura semper faceret id, quod est optimum, sequeretur, semper facere hominē, quod homo omnium, quorum generationem natura molitur, optimum sit.

IX. Ut argumentum præsens diluamus, & sensum Regulæ magis eruamus, respondemus, naturam semper facere optimum, sō sensu esse attendendum, qui non evidentissimum, & omnium ab-

su.

anima
inscitia,
ciunt; no
videtur n
um alicuj
προνη
oreli I. P
vocat pro
quod a
nalum esse
pravitare
alienā, qu
vel quō
erire posse
s verba ad
vitate, qu
quodvis al
e, non ar
corpori præ
us, per illi
di. Corp
orum alia
n defectum
imabimus
optimum
βελτιον
e part ani
ne prudent
tis.

furdorum maximum inferat. Non ergò id accipi potest de speciebus rerum, quasi nunquam de nuspian non faciat rem optimam speciei, quæ est humana. Si enim hoc modo semper faceret id quod est optimum, reliqua ferè omnia, imprimis autem animantia, aliquot abhinc annorum millibus essent sublata, neque ullum eorum appareret vestigium: imò ipse homo non diu à primâ rerum creatione potuisset subsistere, non suppeteribus, quibus vitam sustentaret. Hòc igitur modo naturam semper facere id, quod est optimum, facit, ut non faciat id, quod est optimum, quia facit, ut nihil faciat.

V. II. Illud minimè omittendum est, quod Philosophus dicit, naturam facere optimum *τα εὐδαιμόνια & τὰ ἡδονατικὰ*. Quod igitur Natura non semper facit rem optimam & nobilissimam speciei, vel quæ in se considerata, optima omnium sit & præstantissima; sed ex semine equino, equum, ex semine canis, canem, & quidem ex molossi molossum, ex vertagi vertagum, ex melite melitæum, semper facit id, quod est optimum *εὐδαιμόνια*, cum aliter fieri impossibile sit.

VI. Ex quibus evidens esse videtur, quod Natura dicitur semper facere id, quod optimum non tam accipiendum esse de ipsis rebus, quasi faciat semper rem optimi generis vel optimam & nobilissimam speciei, quàm de iis, quæ rebus, vel generibus & speciebus rerum insunt & conveniunt

eo sensu
liis esse
optimum
nem bin
liqua an
ipsis sic
ditionis
stitueret
natura
libus tim
ratos,
impetar
Natura
non esse
liquan
corrum
petuas
patet se
VII.
latum e
multip
faciat o
sit, ut,
aut dif
consv
obtime
vel imp
partica
homin

ergo id accidit, ut quædam animalia nobiliores, natura quamque ita faciat, ut optimum sit, vel ut optimè sese habeat. Hominem binis manibus natura instruxit, ipsum & reliqua animalia binis oculis, binis auribus, quod ipsis sic optimè sit, & longè deterioris essent conditionis, si hisce vel uno horum membrorum destituerentur, aut singula tantùm obtinerent. Sic natura fecit id, quod est optimum, quod animalibus timidis artus tribuit ad celeritatem comparatos, ferocibus & pugnacibus cornua, quibus impetant, ungulas validas, quibus calcitent, &c. Natura etiam, quia melius est rebus esse, quàm non esse, & per consequens semper esse, quàm aliquando tantùm, ideò eas, quæ quoad singularia corrumpuntur, per generationem in specie perpetuas efficere voluit. Ex quibus nemini non patet solutio argumenti § III. propositi.

VII. Quod si quis putet, nondum omne sublatum esse dubium, quod natura, stante specierum multiplicitate, in generatione monstrorum non faciat optimum τὸ ἐνδεχομένον; quod ἀσυντόν sit, ut, cum ex semine humano v. g. homo biceps aut distortus generatur, nascatur individuum consuetam dispositionem secundum speciem obtinens; Respondemus, posse aliquid possibile vel impossibile dici tum in universali, tum in particulari. Non facit Natura ex semine canino hominem vel equum, quia id univèrsim & impossibile est.

sibi.

sibile. Producit Natura monstrum, ut ex semine humano hominem bicipitem, aut aliàs distortum. quia licet universim non sit impossibile, ex semine humano nasci hominem, qui consuetam secundum speciem dispositionem obtineat, id tamē est impossibile in particulari, id est, ex semine tam copioso aut tam fluido, vel concurrentibus talibus qualitatibus, v. g. nimio calore, &c.

REGULA VI.

Natura semper intendit id, quod est optimum.

I. Redditurus Aristoteles *II. de ort. & intert. 59.* causam finalem perpetuæ generationis & corruptionis rerum; hoc affert: *ἡ ἀπαντα ἀεὶ τὸ βέλτιον* & *ἡ φύσις ἀεὶ τὸ βέλτιον τὴν φύσιν*, *In omnibus semper natura appetit id, quod est melius.* Cū igitur melius sit esse, quā nō esse, omnia appetunt esse. Quoniā autē fieri nō potest, ut omnia, eo modo, quo corpora cœlestia, esse suum semper obtineant, nempe ut permaneant eadē numero, idē expetunt id semper & perpetuo habere eā ratione, quā possunt, ut nimirum secundum speciem id perpetuent, quod quidem consequitur continuū rerum generatione & corruptione, dum, interuentibus singularibus, alia ejusdem speciei nascuntur: quod traditur etiam *II. de an. t. 34. & I. Oecor. c. p. III.*

II. Repetendum autem hīc est id, quod in

expositio
quando o
ptimum,
esse, qua
ris vel op
plex illa
rietas. &
hominis
aliàs no
suprà dic

III. M
tur. Natu
dere aut
intenda
tem om
sponder
rum hoc
est in un
tendit N
genere v
aurum p
quia aur
aurum in
Natura
hominem

IV.
distincti
Natura
tione in